

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ І МЕТОДИК ЇХ НАВЧАННЯ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
_____ 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.2.2 ВС(ВДНЗ) ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Напрямок підготовки 6.010101 Дошкільна освіта

Педагогічний інститут

Київ – 2015 рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ І МЕТОДИК ЇХ НАВЧАННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.2.2 ВС(ВДНЗ) ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Напрямок підготовки 6.010101 Дошкільна освіта

Педагогічний інститут

Київ – 2015 рік

УДК 811. 111(072)
81. 2 НІМ - 9

Теоретичні основи німецької мови: роб. навч. прогр. [для студ. напряму підготовки: 6.010101 «Дошкільна освіта»] / уклад. А.В. Соломаха – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 24 с.

Розробник:

Соломаха Анжеліка Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма обговорена на засіданні кафедри іноземних мов і методик їх навчання
Протокол від «1» вересня 2015 року № 1

Завідувач кафедри
іноземних мов і методик їх навчання

_____ О.В. Котенко

Заступник директора
з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ М.А. Машовець

©КУ імені Бориса Грінченка, 2015 рік
© Педагогічний інститут, 2015 рік

Зміст

Пояснювальна записка.	5
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	6
III. Програма навчальної дисципліни.....	7
<i>Змістовий модуль I. Німецька мова: історія та сьогодення.....</i>	<i>7</i>
<i>Змістовий модуль II. Німецька мова: фонетика та граматика.....</i>	<i>7</i>
<i>Змістовий модуль III. Німецька мова: лексикологія та стилістика.....</i>	<i>8</i>
IV. Навчально-методична карта дисципліни.....	10
V. Плани лекцій та практичних занять.....	11
VI Завдання для самостійної роботи студента	14
VII. Карта самостійної роботи студента	16
VIII. Система поточного та підсумкового контролю	19
X. Методи навчання.	20
XI. Методичне забезпечення курсу	20
XII. Рекомендована література	20

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Теоретичні основи німецької мови» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану напрямку підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта» денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр, відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Теоретичні основи німецької мови», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Теоретичні основи німецької мови» є складовою частиною дисциплін лінгвістичного циклу. Їх вивчення передбачає розв'язання низки *завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації*, зокрема: опанування системою знань про характерні особливості німецької мови, професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів; професійно-педагогічну діяльність викладача початкової школи.

Мета курсу – ознайомити з основними лінгвістичними явищами і поняттями німецької мови, а також найбільш важливими подіями в історії Німеччини, що вплинули на еволюцію мови, особливості її лексики, фонетики, граматики, функціонально-комунікативну й експресивно-семантичну диференціацію складу сучасної англійської мови; забезпечити розуміння усвідомленого вивчення теоретичних основ як базису для оволодіння іншомовною діяльністю; формувати вміння аналізувати та інтерпретувати мовні явища, що, у свою чергу, сприятиме розвитку методичної компетенції студентів, їхньої наукової і професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства.

Завдання курсу:

- Ознайомити студентів з історією виникнення сучасної німецької мови, теоретичною фонетикою, теоретичною граматикою, лексикологією, стилістикою німецької мови;
- Сформувати навичку аналізу лінгвістичними явищ і понять німецької мови;
- Розвинути вміння інтерпретувати та автентичні німецькомовні тексти;
- Удосконалити навичку аналізувати мовні одиниці різних рівнів;
- Поглибити вміння аналізувати мовний та мовленнєвий матеріал сучасної німецької мови та стилістично диференціювати його відповідно до мовленнєвих ситуацій.

Робоча навчальна програма містить: пояснювальну записку, опис предмета навчального курсу, мету та зміст програми, орієнтований тематичний план розподілу годин із курсу, критерії оцінювання в умовах кредитно-модульної системи, перелік рекомендованої літератури для вивчення дисципліни.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс: Підготовка бакалаврів	Напряом, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 3 Змістових модулів: 3 Загальна кількість годин: 90 Тижневих годин: 2	Галузь знань 0101 Педагогічна освіта Напряом підготовки 6.010101 Дошкільна освіта Освітньо-кваліфікаційний рівень: "Бакалавр"	Вибіркова Рік підготовки: 3 Семестр: V Лекції: 18 Практичні заняття: 16 Самостійна робота: 51 Модульний контроль: 5 Форма контролю: <u>залік</u>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I									
НІМЕЦЬКА МОВА: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДНЕННЯ									
1	Історичний розвиток німецької мови: передумови, етапи, наслідки.			2	2			10	
2	Формування національної літературної мови. Сучасна НМ.			2	2			10	
	Модульна контрольна робота 1								2
Змістовий модуль II									
НІМЕЦЬКА МОВА: ФОНЕТИКА, ГРАМАТИКА									
3	Фонетичний склад, наголос та інтонація в німецької мові.			2	2			5	
4	Варіанти вимови німецької мови			2	2			5	
5	Морфологія німецької мови			2	2			6	
	Синтаксис: типи речень, класифікація простих			2	2			5	

6	та складних речень								
Модульна контрольна робота 2									2
Змістовий модуль III									
НІМЕЦЬКА МОВА: ЛЕКСИКОЛОГІЯ ТА СТИЛІСТИКА									
7	Морфемна структура слова та словотвір в німецькій мові.			2	2				3
8	Семасіологія та фразеологія.			2	2				3
9	Стилістична диференціація словника НМ. Лексико-семантичні стилістичні прийоми (фігури заміщення та фігури комбінування).			2					4
Модульна контрольна робота 3									1
Разом за V семестр		90	34	18	16				51
Разом за навчальним планом		90	34	18	16				51

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I

НІМЕЦЬКА МОВА: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДНЕННЯ

ТЕМА 1. Історичний розвиток німецької мови: передумови, етапи, наслідки

Три основні періоди в історії німецької мови. Німеччина в період стародавньої історії. Німеччина в період середньовіччя. Історичні передумови з 12-14 ст. Діалекти німецької мови періоду середньовіччя. Перші ранні пам'ятники письменності. Мартін Лютер. Розквіт літератури в 14 сторіччі. Зміни в алфавіті та письмі.

ТЕМА 2. Формация національної літературної німецької мови

Історичні передумови з 15 ст.–17 ст. Умови для мовознавчої єдності. Формация національної літературної німецької мови. Розмовна літературна німецька мова. Національні варіанти. Німецька мова сьогодні.

Література: [1, 5, 6, 8, 9, 11]

Змістовий модуль II

НІМЕЦЬКА МОВА: ФОНЕТИКА, ГРАМАТИКА

ТЕМА 3. Фонетичний склад, наголос та інтонація в німецької мові

Вживання мови в усній вербальній комунікації. Вимова як засіб усної форми мови. Звукова структура мови та її компонентів: система звуків, структура складу, наголос у слові, інтонація. Одиниці мови. Фонетика як наука та її галузі. Фонетика та фонологія.

Аспекти звуків мови. Звуки мови як артикуляційні одиниці і проблема їх класифікації. Класифікація голосних в німецькій мові. Класифікація приголосних в німецькій мові. Функціональний аспект звуків мови. Теорія фонем як основи фонології. Три аспекти і три функції фонем. Голосні та приголосні злиття у зв'язній мові: коартикуляційні явища.

Склад як невід'ємна частика слова. Функції складу. Типи складів в німецькій мові. Теорія утворення складу. Основні правила утворення складу в німецькій мові. Поділ слова на склади. Природа словесного наголосу. Типи наголосу в німецькій мові. Тенденції словесного наголосу. Функції словесного наголосу. Зразки словесного наголосу. Розміщення наголосу в німецькій мові. Варіації наголосу у слові. Загальні поняття просодії. Інтонація як комплексна одиниця просодійних характерних рис. Основні функції інтонації. Висота тону в інтонації. Тональна одиниця як мінімальна одиниця опису інтонації. Рівень наголосу в реченні/висловлюванні як просодійне узвишся (надання великого значення \ сили). Ритм.

ТЕМА 4. Варіанти вимови німецької мови

Визначення слова «варіант». Основні варіанти вимови німецької мови. Проблеми нормативної німецької мови. Норми вимови та її кодифікації. Словники вимови німецької мови. Варіації

нормативної/ літературної німецької мови.

Теорії навчання вимови сьогодення.

ТЕМА 5. Морфологія німецької мови

Предмет дослідження, основні цілі, задачі та поняття курсу теоретична граматики. Мова та мовлення. Морфологія та синтаксис. Частина мови. Іменник. Основні характеристики іменника. Граматичні категорії іменника в англійській мові: граматична категорія роду; граматична категорія відмінку; граматична категорія числа. Артикль.

Дієслово. Основні характеристики дієслова. Граматичні категорії дієслова в англійській мові: граматична категорія часу; граматична категорія виду; граматична категорія стану; граматична категорія способу; граматична категорія особи та числа. Узгодження часів.

ТЕМА 6. Синтаксис: типи речень, класифікація простих та складних речень

Основні характеристики синтаксису. Основні синтаксичні поняття. Синтаксичні відносини. Структура речення. Класифікація речень. Актуальне членування речення. Просте речення як монопредикативна одиниця. Складова структура простого речення. Класифікація простих речень.

Складносурядне речення і типи сурядного зв'язку. Сполучники і прислівникові координатори. Позначений сурядний зв'язок і непозначений сурядний зв'язок. Підрядний зв'язок як діагностичний зразок для сурядного зв'язку. «Відкриті» і «закриті» конструкції. Складнопідрядне речення як поліпредикативна конструкція. Актуальне членування в складнопідрядному реченні. Типи складнопідрядних речень: підрядні підметові, підрядні присудкові, підрядні додаткові, підрядні означальні, підрядні обставинні.

Література: [2, 12]

Змістовий модуль III

НІМЕЦЬКА МОВА: ЛЕКСИКОЛОГІЯ ТА СТИЛІСТИКА

ТЕМА 7. Морфемна структура слова та словотвір в німецькій мові

Предмет дослідження, основні цілі, задачі та поняття курсу лексикологія німецької мови. Слово. Структурні типи німецького слова: прості слова, похідні слова. складні слова, складні похідні слова. Запозичені слова. Інші різноманітні елементи в словнику німецької мови. Інтернаціональні слова. Архаїзми. Неологізми.

Словотвір. Основні поняття. Шляхи утворення слів: афіксація, складання слів, редуплікація, фразові дієслова, конверсія, субстантивізація, аджективізація, фразові іменники, скорочення: контрактура, абревіатура, реверсія, зміна наголосу у слові, чергування звуків (градація), звуки наслідування (ономатопія), лексикалізація множини іменників.

ТЕМА 8. Семасіологія та фразеологія

Лексичне значення та семантична структура слова в німецькій мові. Зміна значення. Трансформація назви. Семантичні групи слів. Семантичні відношення в парадигматиці. Синоніми. Евфемізми. Омоніми. Семантичні поля: гіпонемія. Функціональні семантичні класи. Класифікація фразеологічних одиниць на базі семантичного принципу. Класифікація на базі структурального принципу. Класифікація згідно відмінності в їх функціях в комунікації. Семантичні відношення в фразеології.

ТЕМА 9. Стилiстична диференціяція словника НМ.

Лексико-семантичні стилістичні прийоми

(фігури заміщення та фігури комбiнування)

Словниковий склад німецької мови. Нейтральний, літературний та розмовний словники анімецької мови. Спеціальний літературний словник німецької мови: терміни, професіоналізми, поетичні та епістолярні слова, архаїчні слова, слова, що вийшли з ужитку, застарілі слова, варваризми, чужоземні слова, неологізми. Спеціальний розмовний словник німецької мови: слова скорочення,

слова-злиття, складні слова, слова гібриди жаргонізми, діалектизми, сленг, вульгарні слова, ідіоми.

Морфологічна стилістика. Виразальні засоби та стилістичні прийоми на морфологічному рівні: перестановка, субстантивація, незвичне використання артиклів, транспозиція дієслів, транспозиція прикметників, транспозиція займенників. Фонетичні виразальні засоби та стилістичні прийоми: віршування, рима, ритм, манера виконання, алітерація, асонанс, ономатопія, мелодія. Графічні виразальні засоби: пунктуація, текстова сегментація, параграф, частини, підрозділи, заголовок

Фігури заміщення: Фігури кількості: гіпербола, міосис, літота. Фігури якості: метонімія, синекдоха, перифраза, евфемізм, метафора, епітет, антономазія, персоніфікація, алегорія, іронія. Фігури комбінування: Фігури ідентичності: Сімілія (порівняння), синоніми. Фігури контрастування: оксюморон, парадокс, протиставлення. Фігури нерівності: клімакс, антиклімакс, зевгма, каламбур (гра слів, гра за вимовою).

Редукція моделі речення: еліпсис, називні речення, приривання (апосіопесія), асиндетон, роздроблення. Розширення моделі речення: повтор, перелік, тавтологія, полісиндетон, паралельні конструкції. Зміна порядку слів: інверсія, відокремлення членів речення. Перенесення значення речення: риторичне запитання та інші варіанти.

Література: [3, 4, 7, 10, 13]

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Теоретичні основи німецької мови мови»

Разом: 90 год., лекції – 18 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 51 год., модульний контроль – 5 год.

Семестр		Семестр V								
Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II			Змістовий модуль III					
Назва модуля	НІМЕЦЬКА МОВА: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ	НІМЕЦЬКА МОВА: ФОНЕТИКА, ГРАМАТИКА			НІМЕЦЬКА МОВА: ЛЕКСИКОЛОГІЯ ТА СТИЛІСТИКА					
Кількість балів за модуль	59 балів			93 балів			65 балів			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Практичні заняття	1	2	3	4	5	6	7	8		
Лекції (9 б.)	Історичний розвиток німецької мови: передумови, етапи, наслідки. (1 б.)	Формування національної літературної мови. Сучасна НМ. (1 б.)	Фонетичний склад, наголос та інтонація в німецькій мові(1 б.)	Варіанти вимови німецької мови (1 б.)	Морфологія німецької мови (1 Б.)	Синтаксис: типи речень, класифікація простих та складних речень (1 б.)	Морфемна структура слова та словотвір в німецькій мові. (1 б.)	Семасіологія та фразеологія. (1 б.)	Стилістична диференціація словника НМ. Лексико-семантичні стилістичні прийоми (фігури заміщення та фігури комбінування). (1 б.)	
Самостійна робота (45 б.)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
Види поточного (75 б.)	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			
Підсумковий контроль										
Разом 217 балів										
Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів =217:100=2,17										

V. Плани лекцій та практичних занять
Змістовий модуль I
НІМЕЦЬКА МОВА: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДНЕННЯ

Лекція 1.

Історичний розвиток німецької мови: передумови, етапи , наслідки. (2 год.)

Три основні періоди в історії німецької мови. Німеччина в період стародавньої історії. Німеччина в період середньовіччя. Історичні передумови з 12-14 ст. Діалекти німецької мови періоду середньовіччя. Перші ранні пам'ятники письменності. Мартін Лютер. Розквіт літератури в 14 сторіччі. Зміни в алфавіті та письмі.

Лекція 2. Формация національної літературної німецької мови (2 год)

Історичні передумови з 15 ст.–17 ст. Умови для мовознавчої єдності. Формация національної літературної німецької мови. Розмовна літературна німецька мова. Національні варіанти. Німецька мова сьогодні.

Практичне заняття 1

Історичний розвиток німецької мови: передумови, етапи , наслідки. (2 год.)

Три основні періоди в історії німецької мови. Німеччина в період стародавньої історії. Німеччина в період середньовіччя. Історичні передумови з 12-14 ст. Діалекти німецької мови періоду середньовіччя. Перші ранні пам'ятники письменності. Мартін Лютер. Розквіт літератури в 14 сторіччі. Зміни в алфавіті та письмі.

Практичне заняття 2

Формация національної літературної німецької (2 год.)

Історичні передумови з 15 ст.–17 ст. Умови для мовознавчої єдності. Формация національної літературної німецької мови. Розмовна літературна німецька мова. Національні варіанти. Німецька мова сьогодні.

Література: [1, 5, 6, 8, 9, 11]

Змістовий модуль II

НІМЕЦЬКА МОВА:ФОНЕТИКА, ГРАМАТИКА

Лекція 3. Фонетичний склад, наголос та інтонація в німецькій мові (2 год.)

Вживання мови в усній вербальній комунікації. Вимова як засіб усної форми мови. Звукова структура мови та її компонентів: система звуків, структура складу, наголос у слові, інтонація. Одиниці мови. Фонетика як наука та її галузі. Фонетика та фонологія.

Аспекти звуків мови. Звуки мови як артикуляційні одиниці і проблема їх класифікації. Класифікація голосних в німецькій мові. Класифікація приголосних в німецькій мові. Функціональний аспект звуків мови. Теорія фонем як основи фонології. Три аспекти і три функції фонем. Голосні та приголосні злиття у зв'язній мові: коартикуляційні явища.

Склад як невід'ємна частика слова. Функції складу. Типи складів в німецькій мові. Теорія утворення складу. Основні правила утворення складу в німецькій мові. Поділ слова на склади. Природа словесного наголосу. Типи наголосу в німецькій мові. Тенденції словесного наголосу. Функції словесного наголосу. Зразки словесного наголосу. Розміщення наголосу в німецькій мові. Варіації наголосу у слові. Загальні поняття просодії. Інтонація як комплексна одиниця просодійних характерних рис. Основні функції інтонації. Висота тону в інтонації. Тональна одиниця як мінімальна одиниця опису інтонації. Рівень наголосу в реченні/висловлюванні як просодійне узвиштя (надання великого значення \ сили). Ритм.

Лекція 4. Варіанти вимови німецької мови (2 год.)

Визначення слова «варіант». Основні варіанти вимови німецької мови. Проблеми нормативної німецької мови. Норми вимови та її кодифікації. Словники вимови німецької мови. Варіації

нормативної/ літературної німецької мови.

Теорії навчання вимови сьогодення.

Лекція 5. Морфологія німецької мови. (2 год.)

Предмет дослідження, основні цілі, задачі та поняття курсу теоретична граматики. Мова та мовлення. Морфологія та синтаксис. Частина мови. Іменник. Основні характеристики іменника. Граматичні категорії іменника в німецькій мові: граматична категорія роду; граматична категорія відмінку; граматична категорія числа. Артикль.

Дієслово. Основні характеристики дієслова. Граматичні категорії дієслова в англійській мові: граматична категорія часу; граматична категорія виду; граматична категорія стану; граматична категорія способу; граматична категорія особи та числа. Узгодження часів.

Лекція 6. Синтаксис: типи речень, класифікація простих та складних речень (2 год.)

Основні характеристики синтаксису. Основні синтаксичні поняття. Синтаксичні відносини. Структура речення. Класифікація речень. Актуальне членування речення. Просте речення як монопредикативна одиниця. Складова структура простого речення. Класифікація простих речень.

Складносурядне речення і типи сурядного зв'язку. Сполучники і прислівникові координатори. Позначений сурядний зв'язок і непозначений сурядний зв'язок. Підрядний зв'язок як діагностичний зразок для сурядного зв'язку. «Відкриті» і «закриті» конструкції. Складнопідрядне речення як поліпредикативна конструкція. Актуальне членування в складнопідрядному реченні. Типи складнопідрядних речень: підрядні підметові, підрядні присудкові, підрядні додаткові, підрядні означальні, підрядні обставинні.

Практичне заняття 3. Фонетичний склад, наголос та інтонація в німецькій мові (2 год.)

Вживання мови в усній вербальній комунікації. Вимова як засіб усної форми мови. Звукова структура мови та її компонентів: система звуків, структура складу, наголос у слові, інтонація. Одиниці мови. Фонетика як наука та її галузі. Фонетика та фонологія.

Аспекти звуків мови. Звуки мови як артикуляційні одиниці і проблема їх класифікації. Класифікація голосних в німецькій мові. Класифікація приголосних в німецькій мові. Функціональний аспект звуків мови. Теорія фонем як основи фонології. Три аспекти і три функції фонем. Голосні та приголосні злиття у зв'язній мові: коартикуляційні явища.

Склад як невід'ємна частина слова. Функції складу. Типи складів в німецькій мові. Теорія утворення складу. Основні правила утворення складу в німецькій мові. Поділ слова на склади. Природа словесного наголосу. Типи наголосу в німецькій мові. Тенденції словесного наголосу. Функції словесного наголосу. Зразки словесного наголосу. Розміщення наголосу в німецькій мові. Варіації наголосу у слові. Загальні поняття просодії. Інтонація як комплексна одиниця просодійних характерних рис. Основні функції інтонації. Висота тону в інтонації. Тональна одиниця як мінімальна одиниця опису інтонації. Рівень наголосу в реченні/висловлюванні як просодійне узвиштя (надання великого значення \ сили). Ритм.

Практичне заняття 4. Варіанти вимови німецької мови (2 год.)

Визначення слова «варіант». Основні варіанти вимови німецької мови. Проблеми нормативної німецької мови. Норми вимови та її кодифікації. Словники вимови німецької мови. Варіації нормативної/ літературної німецької мови.

Теорії навчання вимови сьогодення.

Практичне заняття 5. Морфологія німецької мови (2 год.)

Предмет дослідження, основні цілі, задачі та поняття курсу теоретична граматики. Мова та мовлення. Морфологія та синтаксис. Частина мови. Іменник. Основні характеристики іменника. Граматичні категорії іменника в англійській мові: граматична категорія роду; граматична категорія відмінку; граматична категорія числа. Артикль.

Дієслово. Основні характеристики дієслова. Граматичні категорії дієслова в англійській мові:

граматична категорія часу; граматична категорія виду; граматична категорія стану; граматична категорія способу; граматична категорія особи та числа. Узгодження часів.

Практичне заняття 6. Синтаксис: типи речень, класифікація простих та складних речень (2 год.)

Основні характеристики синтаксису. Основні синтаксичні поняття. Синтаксичні відносини. Структура речення. Класифікація речень. Актуальне членування речення. Просте речення як монопредикативна одиниця. Складова структура простого речення. Класифікація простих речень.

Складносурядне речення і типи сурядного зв'язку. Сполучники і прислівникові координатори. Позначений сурядний зв'язок і позначений сурядний зв'язок. Підрядний зв'язок як діагностичний зразок для сурядного зв'язку. «Відкриті» і «закриті» конструкції. Складнопідрядне речення як поліпредикативна конструкція. Актуальне членування в складнопідрядному реченні. Типи складнопідрядних речень: підрядні підметові, підрядні присудкові, підрядні додаткові, підрядні означальні, підрядні обставинні.

Література: [2, 12]

Змістовий модуль III НІМЕЦЬКА МОВА: ЛЕКСИКОЛОГІЯ ТА СТИЛІСТИКА

Лекція 7. Морфемна структура слова та словотвір в німецькій мові (2 год.)

Предмет дослідження, основні цілі, задачі та поняття курсу лексикології німецької мови. Морфеми: кореневі морфеми, афікси. основи. Структурні типи німецького слова: прості слова, похідні слова. складні слова, складні похідні слова. Запозичені слова. Інші різноманітні елементи в словнику німецької мови. Інтернаціональні слова. Архаїзми. Неологізми.

Словотвір. Основні поняття. Шляхи утворення слів: афіксація, складання слів, редуплікація, фразові дієслова, конверсія, субстантивізація, аджективізація, фразові іменники, скорочення: контрактура, аббревіатура, реверсія, зміна наголосу у слові, чередування звуків (градація), звуки наслідування (ономатопія), лексикалізація множини іменників.

Лекція 8. Семасіологія та фразеологія (2 год.)

Лексичне значення та семантична структура слова в німецькій мові. Зміна значення. Трансференція назви. Семантичні групи слів. Семантичні відношення в парадигматиці. Синоніми. Евфемізми. Омоніми. Семантичні поля. Функціональні семантичні класи. Класифікація фразеологічних одиниць на базі семантичного принципу. Класифікація на базі структурального принципу. Класифікація згідно відмінності в їх функціях в комунікації. Семантичні відношення в фразеології.

Лекція 9. Стилїстична диференціація словника НМ.

Лексико-семантичні стилїстичні прийоми

(фігури заміщення та фігури комбінування) (2 год.)

Словниковий склад німецької мови. Нейтральний, літературний та розмовний словники німецької мови. Спеціальний літературний словник німецької мови: терміни, професіоналізми, поетичні та епістолярні слова, архаїчні слова, слова, що вийшли з ужитку, застарілі слова, варваризми, чужоземні слова, неологізми. Спеціальний розмовний словник німецької мови: слова скорочення, слова-злиття, складні слова, слова гібриди жаргонізму, діалектизми, сленг, вульгарні слова, ідіоми.

Морфологічна стилїстика. Виразальні засоби та стилїстичні прийоми на морфологічному рівні: перестановка, субстантивізація, незвичне використання артиклів, транспозиція дієслів, транспозиція прикметників, транспозиція займенників. Фонетичні виразальні засоби та стилїстичні прийоми. Графічні виразальні засоби.

Фігури заміщення: Фігури кількості: гіпербола, міосис, літота. Фігури якості: метонімія, синекдоха, перифраза, евфемізм, метафора, епітет, антономазія, персоніфікація, алегорія, іронія. Фігури комбінування: Фігури ідентичності: Сімілія (порівняння), синоніми. Фігури контрастування:

оксюморон, парадокс, протиставлення. Фігури нерівності: клімакс, антиклімакс, зевгма, каламбур (гра слів, гра за вимовою).

Редукція моделі речення: еліпсис, називні речення, переривання (апосіопесія), асиндетон, роздроблення. Розширення моделі речення: повтор, перелік, тавтологія, полісиндетон, паралельні конструкції. Зміна порядку слів: інверсія, відокремлення членів речення. Перенесення значення речення: риторичне запитання та інші варіанти.

Практичне заняття 7. Морфемна структура слова та словотвір в німецькій мові (2 год.)

Предмет дослідження, основні цілі, задачі та поняття курсу лексикологія німецької мови. Морфеми: кореневі морфеми, афікси. основи. Структурні типи німецького слова: прості слова, похідні слова. складні слова, складні похідні слова. Запозичені слова. Інші різноманітні елементи в словнику німецької мови. Інтернаціональні слова. Архаїзми. Неологізми.

Словотвір. Основні поняття. Шляхи утворення слів: афіксація, складання слів, редуплікація, фразові дієслова, конверсія, субстантивація, ад'єктивізація, фразові іменники, скорочення: контрактура, аббревіатура, реверсія, зміна наголосу у слові, чергування звуків (градація), звуки наслідування (ономатопія), лексикалізація множини іменників.

Практичне заняття 8. Семасіологія та фразеологія (2 год.)

Лексичне значення та семантична структура слова в німецькій мові. Зміна значення. Трансформація назви. Семантичні групи слів. Семантичні відношення в парадигматиці. Синоніми. Евфемізми. Омоніми. Семантичні поля: гіпонемія. Функціональні семантичні класи. Класифікація фразеологічних одиниць на базі семантичного принципу. Класифікація на базі структурального принципу. Класифікація згідно відмінності в їх функціях в комунікації. Семантичні відношення в фразеології.

Література:

[3, 4, 7, 10, 13]

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I

НІМЕЦЬКА МОВА: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ (20 год.)

1. Ознайомитися із предметом дослідження, основними цілями, задачами та поняттями курсу історії німецької мови. Прочитати та опрацювати матеріал щодо географії, історії та мови Німеччини. Прочитати про Німеччини в період стародавньої історії. Ознайомитися із основними періодами в історії формування німецької мови та культури. Прочитати та опрацювати матеріал щодо впливу германських племен на розвиток німецької мови та літератури. Ознайомитися з історією Німеччини з періоду Середньовіччя до сьогодення. Ознайомитися з історичними передумовами розвитку німецької мови з 12-14 ст. - 10 год.

2. Ознайомитися з історичними передумовами формування національної літературної мови з 15 – 17 ст. Проаналізувати умови для мовознавчої єдності. Прочитати та опрацювати матеріал щодо формування національної літературної мови. Ознайомитися з розмовною літературною мовою Німеччини. Прочитати та опрацювати матеріал щодо сучасної німецької мови. - (10 год.)

Змістовий модуль II

НІМЕЦЬКА МОВА: ФОНЕТИКА, ГРАМАТИКА (21 год.)

3. Проаналізувати вживання мови в усній вербальній комунікації. Ознайомитися із вимовою як засобом усної форми мови, звуковою структурою мови та її компонентів: система звуків, структура складу, наголос у слові, інтонація. Прочитати та опрацювати матеріал щодо одиниць мови, фонетики як науки та її галузей, фонетики та фонології, теорії навчання вимови сьогодення. Проаналізувати основні варіанти вимови німецької мови - (5 год.)

4. Ознайомитися із нормами вимови та її кодифікації, словниками вимови німецької мови, варіаціями нормативної/літературної німецької мови. Проаналізувати аспекти звуків мови, звуки мови як артикуляційні одиниці і проблему їх класифікації. Ознайомитися із класифікацією голосних в німецькій мові, класифікацією приголосних в німецькій мові, функціональним аспектом звуків мови. - **(5 год.)**

5. Ознайомитися з вступом до курсу «Теоретична граматика», та предметом дослідження. Проаналізувати основні цілі та задачі курсу. Ознайомитися з основними поняттями курсу «Теоретична граматика». Проаналізувати морфологію та синтаксис, мову та мовлення та відмінність між ними. Ознайомитися з частинами мови. Проаналізувати граматичне значення іменника, словотвір іменника, підкласи іменника. Ознайомитися з основними характеристиками дієслова - **(6 год.)**.

6. Проаналізувати основні характеристики синтаксису. Проаналізувати основні синтаксичні поняття та синтаксичні відносини. Ознайомитися зі структурою речення. Проаналізувати типи речень залежно від мети висловлювання та за будовою. Проаналізувати класифікацію речень. Ознайомитися з актуальним членуванням речення, головними та другорядними членами речення. Проаналізувати порядок слів в реченні в німецькій мові. Проаналізувати просте речення як монопредикативну одиницю. Ознайомитися з складовою структурою простого речення. Ознайомитися та проаналізувати класифікацію простих речень. Проаналізувати структуру складносурядних речень та їх утворення. Ознайомитися із сполучниками сурядності. Проаналізувати структуру складнопідрядного речення та функцію різних типів підрядних речень. - **(5 год.)**

Змістовий модуль III

НІМЕЦЬКА МОВА: ЛЕКСИКОЛОГІЯ ТА СТІЛІСТИКА (10 год.)

7. Ознайомитися із особливостями структури слова в німецькій мові. Проаналізувати особливості структури слова в німецькій мові. Прочитати та опрацювати матеріал щодо етимологічних особливостей словника німецької мови. Проаналізувати запозичення із різних мов світу. Ознайомитися з інтернаціональними словами, архаїзмами, неологізмами. Прочитати та опрацювати матеріал щодо словотвору в німецькій мові. Проаналізувати особливості процесу словотвору. Ознайомити та опрацювати шляхи утворення слів - **(3 год.)**

8. Ознайомитися з лексичним значенням та семантичною структурою слова в німецькій мові. Проаналізувати зміни значення, трансференцію назви. Прочитати та опрацювати семантичні групи слів, семантичні відношення в парадигматиці, типи синонімів. Прочитати та проаналізувати евфемізми, омоніми. Ознайомитися з поняттям семантичні поля. Прочитати, проаналізувати та опрацювати функціональні семантичні класи. Ознайомитися та проаналізувати класифікацію фразеологічних одиниць на базі семантичного принципу. - **(3 год.)**

9. Проаналізувати словниковий склад німецької мови. Ознайомитися з нейтральним, літературним та розмовним словниками німецької мови. Ознайомитися та проаналізувати спеціальний літературний словник німецької мови: терміни, професіоналізми, поетичні та епістолярні слова, архаїчні слова, слова, що вийшли з ужитку, застарілі слова, варваризми, чужоземні слова, неологізми. Ознайомитися та проаналізувати спеціальний розмовний словник німецької мови: слова скорочення, слова-злиття, складні слова, слова-гібриди жаргонізми, діалектизми, сленг, вульгарні слова, ідіоми. Ознайомитися з виражальними засобами та стилістичними прийомами на морфологічному та фонетичному рівнях. - **(4 год.)**

VII. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ			
Змістовий модуль I			
НІМЕЦЬКА МОВА: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОД.НЕННЯ (20 год.)			
1. Ознайомитися із предметом дослідження, основними цілями, задачами та поняттями курсу історії німецької мови. Прочитати та опрацювати матеріал щодо географії, історії та мови Німеччини. Прочитати про Німеччини в період стародавньої історії. Ознайомитися із основними періодами в історії формування німецької мови та культури. Прочитати та опрацювати матеріал щодо впливу германських племен на розвиток німецької мови та літератури. Ознайомитися з історією Німеччини з періоду Середньовіччя до сьогодення. Ознайомитися з історичними передумовами розвитку німецької мови з 12-14 ст. - 10 год.	Поточні консультації	5	1
2. Ознайомитися з історичними передумовами формування національної літературної мови з 15 – 17 ст. Проаналізувати умови для мовознавчої єдності. Прочитати та опрацювати матеріал щодо формування національної літературної мови. Ознайомитися з розмовною літературною мовою Німеччини. Прочитати та опрацювати матеріал щодо сучасної німецької мови. - (10 год.)	Поточні консультації	5	2
Змістовий модуль II			
НІМЕЦЬКА МОВА: ФОНЕТИКА, ГРАМАТИКА (21 год.)			
3. Проаналізувати вживання мови в усній вербальній комунікації. Ознайомитися із вимовою як засобом усної форми мови, звуковою структурою мови та її компонентів: система звуків, структура складу, наголос у слові, інтонація. Прочитати та опрацювати матеріал щодо одиниць мови, фонетики як науки та її галузей, фонетики та фонології, теорії навчання вимови сьогодення. Проаналізувати основні варіанти вимови німецької мови - (5 год.)	Поточні консультації	5	3
4. Ознайомитися із нормами вимови та її кодифікації, словниками вимови німецької мови, варіаціями нормативної/літературної німецької мови. Проаналізувати аспекти звуків мови, звуки мови як артикуляційні одиниці і проблему їх класифікації. Ознайомитися із класифікацією голосних в німецькій мові, класифікацією приголосних в німецькій мові, функціональним аспектом звуків мови. - (5 год.)	Поточні консультації	5	4

<p>5. Ознайомитися з вступом до курсу «Теоретична граматика», та предметом дослідження. Проаналізувати основні цілі та задачі курсу. Ознайомитися з основними поняттями курсу «Теоретична граматика». Проаналізувати морфологію та синтаксис, мову та мовлення та відмінність між ними. Ознайомитися з частинами мови. Проаналізувати граматичне значення іменника, словотвір іменника, підкласи іменника. Ознайомитися з основними характеристиками дієслова - (6 год.)</p>	<p>Поточні консультації</p>	<p>5</p>	<p>5</p>
<p>6. Проаналізувати основні характеристики синтаксису. Проаналізувати основні синтаксичні поняття та синтаксичні відносини. Ознайомитися зі структурою речення. Проаналізувати типи речень залежно від мети висловлювання та за будовою. Проаналізувати класифікацію речень. Ознайомитися з актуальним членуванням речення, головними та другорядними членами речення. Проаналізувати порядок слів в реченні в німецькій мові. Проаналізувати просте речення як монопредикативну одиницю. Ознайомитися з складовою структурою простого речення. Ознайомитися та проаналізувати класифікацію простих речень. Проаналізувати структуру складносурядних речень та їх утворення. Ознайомитися із сполучниками сурядності. Проаналізувати структуру складнопідрядного речення та функцію різних типів підрядних речень. - (5 год.)</p>	<p>Поточні консультації</p>	<p>5</p>	<p>6</p>
<p>Змістовий модуль III НІМЕЦЬКА МОВА: ЛЕКСИКОЛОГІЯ ТА СТІЛІСТИКА (10 год.)</p>			
<p>7. Ознайомитися із особливостями структури слова в німецькій мові. Проаналізувати особливості структури слова в німецькій мові. Прочитати та опрацювати матеріал щодо етимологічних особливостей словника німецької мови. Проаналізувати запозичення із різних мов світу. Ознайомитися з інтернаціональними словами, архаїзмами, неологізмами. Прочитати та опрацювати матеріал щодо словотвору в німецькій мові. Проаналізувати особливості процесу словотвору. Ознайомити та опрацювати шляхи утворення слів - (3 год.)</p>	<p>Поточні консультації</p>	<p>5</p>	<p>7</p>
<p>8. Ознайомитися з лексичним значенням та семантичною структурою слова в німецькій мові. Проаналізувати зміни значення, трансференцію назви. Прочитати та опрацювати семантичні групи</p>	<p>Поточні консультації</p>	<p>5</p>	<p>8</p>

<p>слів, семантичні відношення в парадигматиці, типи синонімів. Прочитати та проаналізувати евфемізми, омоніми. Ознайомитися з поняттям семантичні поля.Прочитати, проаналізувати та опрацювати функціональні семантичні класи. Ознайомитися та проаналізувати класифікацію фразеологічних одиниць на базі семантичного принципу. - (3 год.)</p>			
<p>9. Проаналізувати словниковий склад німецької мови. Ознайомитися з нейтральним, літературним та розмовним словниками німецької мови.Ознайомитися та проаналізувати спеціальний літературний словник німецької мови: терміни, професіоналізми, поетичні та епістолярні слова, архаїчні слова, слова, що вийшли з ужитку, застарілі слова, варваризми, чужоземні слова, неологізми. Ознайомитися та проаналізувати спеціальний розмовний словник німецької мови: слова скорочення, слова-злиття, складні слова, слова-гібриди жаргонізми, діалектизми, сленг, вульгарні слова, ідіоми. Ознайомитися з виражальними засобами та стилістичними прийомами на морфологічному та фонетичному рівнях .- (4 год.)</p>	<p>Поточні консультації</p>	<p>5</p>	<p>9</p>
<p>Разом: 51 годин</p>	<p>Разом: 45 балів</p>		

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Теоретичні основи німецької мови» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче.

Розрахунок рейтингових балів V семестр

№ п/п	Вид діяльності	Кільк. балів	Кільк. одиниць до розрахунку	Усього
1.	Відвідування лекції	1	9	9
2.	Відвідування практичного заняття	1	8	8
3.	Робота на практичному занятті	10	8	80
4.	Самостійна робота	5	9	45
5.	Модульна контрольна робота	25	3	75
Максимальна кількість 217 балів Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів =217:100=2,17				

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі **методи**:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, представлення презентації.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування;
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання фактичного матеріалу в заданому обсязі та вміння продемонструвати знання засобами німецької мови; за відсутність лексичних, граматичних та фонетичних помилок у мові; грамотне та чітке мовлення; за вияв креативності у виконанні поставлених завдань.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, але за умови наявності у мовленні студента незначних помилок.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в неповному обсязі, неповноту розкриття теми та порушену логіку висловлювання, наявність незначної кількості помилок у мовленні, які студент спроможний усунути за допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час демонстрації рівня засвоєння знань поверхова, фрагментарна; відсутність розкриття теми, характеризується не володінням лексичним матеріалом. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) **За джерелом інформації:** *Словесні:* пояснення із застосуванням комп'ютерних ІТ (PowerPoint – Презентація), розповідь, бесіда, тренінг. *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація. *Практичні:* вправи.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення:** репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою, комп'ютером; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; застосування методів активізації навчання тощо.

Х. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- робоча навчальна програма;
- опорні конспекти практичних занять;
- підручники;
- Інтернет-ресурси;
- контрольні завдання для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів.

ХІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бах А. История немецкого языка: Пер. с нем. — М., 1956.
2. Белозьорова Ю.С. Теоретична грамати́ка німецької мови: Навчально–методичний посібник / Белозьорова Ю.С., Герасімова Г.Л., Приходько А.М. – Запоріжжя : ЗНУ, 2007. – 74 с.
3. Брандес М.Н. Практикум по стилистике нем.яз. - М.: Высшая школа, 1990. – 142 с. (на нем.яз.).
4. Гінка Б.І. Лексикологія німецької мови: лекції та семінари. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2010. – 416с.

5. Левицький В.В. Історія німецької мови. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 216 с.
6. Москальская О. И. История немецкого языка (на нем. языке). — М.; Л., 1965.
7. Никитина Р.С. Задания к практическим и семинарским занятиям по стилистике нем.яз. – Донецк: ДонГУ, 1985. – 20 с.
8. Ризель Э.Г., Шендельс Е.И. Стилистика немецкого языка. Учебник для институтов и факультетов иностранных языков. (на нем. яз.). – М.: Высшая школа, 1975. - 316 с.
9. Риттер Е. Н. Практические занятия по истории немецкого языка (на нем. языке). — Л., 1963.
10. Стеріополо О.І. Теоретичні засади фонетики німецької мови. Підручник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. – 320 с.
11. Тимченко Є. П. Порівняльна стилістика німецької та української мов. – Вінниця.: «Нова книга», 2006. – 239с. (на нім. мові).

Додаткова:

12. Paul H. Deutsche Grammatik : [in 5 Bd.] / Paul H. – Halle/Saale : Max Niemeyer, 1957.
Bd. 1. – 1957. - 378 S.;
- Bd. 2. – 1957. - 344 S.;
- Bd. 3. – 1957. – 456 S.;
- Bd. 4. – 1957. – 425 S.;
- Bd. 5. – 1957. – 142 S.